

Запорожець Анастасія Олександрівна,
студент 6 курсу факультету № 2 НАВС;
Науковий керівник: Кулик Т. О., старший
викладач кафедри конституційного та
міжнародного права НАВС, кандидат
юридичних наук

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визначаються в державі найвищою соціальною цінністю. Держава поклала на себе обов'язок охороняти і захищати інтереси людини. Це завдання особливого набуває значення в період надзвичайних станів, зокрема умовах воєнного режиму, оскільки нормальне функціонування суспільства в цілому стає неможливим. Потрібно звернути увагу, що права і свободи людини закріплюються в Конституції України, так і міжнародними нормами: Загальна декларація прав людини (1948р.), Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод (1950р.), Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966р.) та інші.

Актуальність теми в тому, що аспектами проблематики регулювання, реалізації та захисту прав і свобод людини, закріплених у Конституції України, є питання щодо цих прав та свобод, їх гарантій, забезпечення, а також їх обмеження.

Обмеження прав і свобод людини та громадянина можливі тільки на підставі Конституції України, Законів України та міжнародно-правових актів. Україна приєдналась до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Згідно цього міжнародно-правового акту, держави-сторони Пакту можуть вживати заходи на відступ від своїх зобов'язань за цим Пактом на стільки, на скільки цього вимагає гострота ситуації, лише за умови, що такі заходи не є несумісними з іншими їх зобов'язаннями за міжнародним правом і не тягнуть за собою дискримінації виключно на основі раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії чи соціального походження. Слід зазначити, що чинне законодавство не повно і суперечливо регулює питання тимчасового обмеження конституційних прав і свобод людини та громадянина, передбачених статтями 30, 31, 32 Конституції України, під час проведення оперативно-розшукової діяльності,

дизнання та досудового слідства. З метою забезпечення додержання конституційних прав і свобод людини та громадянина, правильного й однакового застосування судами законодавства, яке регулює порядок надання дозволу на проникнення до житла чи до іншого володіння особи, зняття інформації з каналів зв'язку, контроль за листуванням, телефонними розмовами, телеграфною та іншою кореспонденцією, застосування інших технічних засобів одержання інформації, пов'язане з обмеженням конституційних прав та свобод громадян.

Обмеження прав і свобод людини і громадянина, тобто визначення свободи особистості в суспільстві і державі, - це, безумовно, один з найважливіших аспектів взаємовідносин людини і держави.

Так у статті 64 Конституції України зазначено: «Конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені орава і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27-29, 40, 47, 61, 52, 55-63 цієї Конституції» [1, с. 16].

Для розуміння об'єктивної необхідності обмеження деяких прав і свобод громадян в умовах воєнного стану і введення їх можливих меж важливе значення має вивчення норм міжнародного права і практики застосування воєнного стану. Як випливає з аналізу ст.106 Конституції, воєнний стан може бути введено Президентом України на території країни в окремих її місцевостях у разі загрози нападу, небезпеки державної незалежності виключно зовнішнього характеру (п. 20 ст. 106 Конституції України), тоді як надзвичайний стан може бути введено Президентом в Україні, або в окремих місцевостях через причини внутрішнього характеру при обставинах, передбачених конституційним законом (п. 21 ст. 106 Конституції України). Ці положення є гарантією невідчужуваності та непорушності прав і свобод людини, закріпленою у статті 21 Конституції України. Таким чином, відповідно до Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина дозволено обмежувати тільки у випадках, прямо передбачених Конституцією. Такими

обмеженнями може бути необхідність запобігти злочинів чи його зупиненню, врятування життя людей та майна, здійснити безпосереднє переслідування осіб, які підозрюються у вчиненні злочину.

Отже, обмеження прав і свобод людини і громадянина, тобто визначення свободи особистості в суспільстві і державі, - це, безумовно, один з найважливіших аспектів взаємовідносин людини і держави. Такі обмеження закріплені в Конституції України, зокрема в ст. 64. Деякі науковці по-різному трактують поняття «обмеження конституційних прав і свобод людини». Взагалі то це означає - поставити в якісь рамки, межі, визначається як правове стимулювання протизаконного діяння, що створює умови для задоволення громадських інтересів в охороні та захисті прав і свобод.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : чинне законодавство із змінами та допов. станом на 30 верес. 2016 р. : (офіц. текст). - К. : ПАЛИВОДА А. В., 2016. - 76 с.

2. Загальна декларація прав людини : ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948 [Електронний ресурс] Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950 // Офіційний вісник України. - 1998. - № 13, / № 32 від 23.08.2006 / . - С. 270.

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

5. Буткевич В. П. Права людини в Україні // Права людини в Україні. Щорічник.- 2013 р.- К., 1995.- С. 35.

6. Рабінович Л. М. Права людини та їх юридичне забезпечення. - К., 2012.